

skulde være i Stand til, hvad der i alt Fald kunde lade sig gøre for mange Genstandes Vedkommende, at skabe en neutral Bestidelse, skal jeg ikke kunne sige; det er altsammen noget, der kunde være Genstand for Underjøgelse. Men at Køberen skulde beholde Genstanden, tror jeg heller ikke kunde gaa an, uden at hans Retstilling blev langt ringere, end han maatte have Krav paa. — I Forbindelse hermed maa jeg ligejom de ærede foregaaende Talere omtale, at Afgørelsesmaaden maa blive noget aldeles væsentlig. Der er ved dette Lovforslag ikke en Gang foreslaet Gæsteretsbehandling; men det forekommer mig dog, at der vistnok, særlig hvis man skal nøjes med de almindelige Procesregler, maatte være Anledning til at lade Sagen afgøre paa denne hurtigere Maade, saa at man i det mindste benyttede den Form for Procedure, som man har, og som er eller i alt Fald kan gøres betydelig hurtigere end den almindelige. Selv om man derved kom til at gaa Forligskommissionen forbi, tror jeg ikke, det havde noget at sige; thi alt vilde her komme an paa at have Genstanden til Stede, paa dens Besigtigelse og Underjøgelse. Jeg tror derfor ikke, man vil kunne vente sig store Resultater af Afgørelsen ved den almindelige Forligskommission. Jeg er tillige enig med alle de tidligere Talere i, at det vistnok maa være nødvendigt at finde en mere summarisk Form for Afgørelsen. Det er ganske vist ikke tiltalende ved altfor mange Vejligheder at skulle skabe særlige Retter, særlig ny Afgørelsesmaader, men jeg tror dog, det kunde lade sig gøre i det Øjeblik, det var Reglen, at saa snart den vedkommende vilde træde fra Handelen, og en Afgørelse skulde finde Sted, saa skulde det straks være Blikt for Taksatorerne eller de uvillige Mænd at indfinde sig, hvad enten de vare fast ansatte eller bleve udnævnte af Dommeren uden for Retten; saa vilde man straks have det Procesgrundlag til Stede, som er nødvendigt, for at man ophovedet kan naa en Afgørelse. Skulde disse uvillige Mænd først sponne paa et senere Stadium, ja saa har Tingen i Mellemtiden undergaaet ny Forringelse eller kan have lidt anden tilfældig Støde, og saa opstaar en hel Mængde Spørgsmaal, som vistnok kunde undgaa, naar man i alle Tilfælde begyndte denne Strid med Optagelse af en Syns- og Slønsforretning, som man kunde fremme ved at lade Dommeren uden for Retten udgøve saadanne Mænd, hvis man ikke vil gaa den af det ærede Medlem foreslaaede Vej. Smidertid er jeg som de øvrige Talere selvstændig enig i, at Emnet er meget vanskeligt, men

jeg mener ikke, at man paa nogen Maade maa opgive at komme til et tilfredsstillende Resultat.

Det er meget muligt, at § 5 kunde være affattet paa en anden Maade, men jeg tror rigtignok, at det er nødvendigt, hvis Lovforslaget skal faa den fornødne praktiske Betydning, at der findes en Regel af en nogenlunde lignende praktisk almindelig Bestaffenhed, saaledes at det bliver overladt til Domstolenes noget fri Støn, om man har villet omgaa Loven eller ej, om man altsaa i Realiteten har villet etablere et Retshold, som efter denne Lov er forbudt. Thi hvis man ikke kan finde sig i at have en saadan noget almindelig Bestemmelse, som giver Domstolene en ret betydelig Beføjelse paa dette Omraade, kan man være sikker paa, at den menneskelige Opfindsomhed vil være saa stor, at Loven i meget betydelig Omfang vil blive omgaaet, og det kan jo ikke være Meningen. — Jeg skal derfor ligejom tidligere ærede Talere anbefale denne Sag til videre Behandling som et baade i juridisk og praktisk Henseende interessant Emne, der er af Betydning for Samfundsforholdene.

Justitsministeren (Melleman): Jeg kan ligejom den sidste ærede Taler heller ikke se, at man enten i denne Sag eller ved nogen anden lignende Vejlighed kan komme nogen Begne med de almindelige Fraser om Indstrænkning i Kontraktfriheden eller deslige. Det er jo en Gang en given Sag, at vor Lovgivning næsten i alle mulige Retshold er stærkt inde paa at beskytte den, man falder den svagere Part, eller den, som formenes at være den svagere Part. Vi have saa at sige flere Retshold, hvor det er Tilfældet, end hvor det ikke er Tilfældet, thi hele vor Landbolovgivning er jo, som den sidste ærede Taler bemærkede, saa at sige eet stort Eksempel derpaa, og dernæst have vi jo ogsaa Tyndelovgivningen, Solovgivningen o. s. v. — paa alle Punkter Indgreb i Kontraktfriheden for at værne den, som Samfundet anser for den svagere Part i Forholdet. Jeg ser derfor heller ikke, at der fra det Synspunkt kan indvendes noget imod Lovforslaget. Det, der kan indvendes imod det, bliver i alt Fald noget, der er saa aldeles løst, at der ikke kan tillægges det nogen videre Betydning. Derimod er der ganske vist, som en af Talerne (Det. Hansen) bemærkede, et andet Spørgsmaal, der kan stilles i en vis Forbindelse dermed, idet man jo kan sige, at naar man vil følge Tysklands Eksempel i Retning af at begrænse Kontraktfriheden paa dette Omraade, kunde der være lige saa megen Grund